

Discussie over belangenverstremgeling niet naar de rechter

In de artsenwereld is het al jaren bekend dat belangenverstremgeling bij onderzoekers de toepassing van wetenschap in de praktijk van alledag kan beïnvloeden. De gevolgen daarvan kunnen overdiagnostiek, overbehandeling en nodeloze bijwerkingen zijn. Dit in principe beheersbare fenomeen kan een van de aanjagers zijn van de almaar stijgende productie en kosten van de gezondheidszorg.

Professionele organisaties van artsen hebben ingezien dat belangenverstremgeling het aanzien van de gezondheidszorg en het daaraan verbonden onderzoek ondermijnt. Ze voeren daarom een op internationale consensus gebaseerd ontmoedigingsbeleid en doen dat vanwege de lastige bewijsvoering en het ontbreken van sancties op basis van vrijwilligheid.

Inmiddels is vermelden van en discussie over belangenverstremgeling een normaal onderdeel geworden van het professionele discours van artsen. Tijdschriftenredacties en organisaties die richtlijnen maken vragen aldus aan auteurs en aan deelnemers van richtlijncommissies hun potentiële belangenverstremgelingen te vermelden. Het doel is tweeledig. Enerzijds hoopt men de auteurs door het principe van ‘de lezer kijkt scherp mee’ aan te sporen tot onpartijdige oordelen en anderzijds worden de lezers aangezet dit ook werkelijk te doen. Dit proces gaat niet zonder slag of stoot; auteurs kunnen meestal zelf beslissen of belangen potentieel conflicteren en om daarvan melding te doen. Daardoor voltrekt het proces van openheid zich soms moeizaam.

Kortgeleden heeft de discussie over belangenverstremgeling de openbaarheid bereikt rond het thema ‘wat weten we nu wel en niet over de effectiviteit van griepvaccinatie’.

De huisarts Hans van der Linde heeft daarbij – zich baserend op een hoofdartikel in het Geneesmiddelenbulletin – de degen gekruist met Ab Osterhaus en Roel Coutinho, twee prominenten die rond dit onderwerp acteren op het kruispunt van wetenschap en beleid. In beide gevallen wees Van der Linde op het bestaan van belangenverstremgeling. In het eerste geval verliep dit via een tv-debat (Osterhaus – Van der Linde). Dit publieke debat droeg in onze ogen op een zinvolle wijze bij aan het noodzakelijke discours. Dat kan niet worden gezegd van de reactie van Coutinho en zijn werkgever, het RIVM: de eis aan Van der Linde om zijn bewering van belangenverstremgeling in te trekken, op straffe van juridische sancties. Toen Van der Linde dat weigerde, daagden het RIVM en Coutinho Van der Linde voor de rechter. Zij vragen deze zich in een bodemprocedure uit te spreken over de rechtmatigheid van Van der Lindes uitspraken over Coutinho in de media.

Ondergetekenden zijn van mening dat het onjuist is om een lopend professioneel discours over de betekenis van mogelijke belangenverstremgeling via een juridische ingreep te beëindigen en roepen het RIVM daarom op de aanklacht tegen Van der Linde in te trekken. De discussie over de weging van belangenverstremgeling bij medisch-maatschappelijke besluitvorming kan dan terug naar waar deze behoort te worden gevoerd, de betrokken professionals, hun organisaties en de maatschappij.

Siep Thomas, em. hoogleraar huisartsgeneeskunde
Chris van Weel, hoogleraar huisartsgeneeskunde
Marjolein Berger, hoogleraar huisartsgeneeskunde
Henk van Weert, hoogleraar huisartsgeneeskunde